

22ste vergadering

Dinsdag 5 april 2005

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 67 leden, te weten:

Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, Biermans, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Van Dalen-Schiphorst, Doek, Doesburg, Dölle, Van Driel, Dupuis, Eigeman, Engels, Essers, Van Gennip, De Graaf, Hamel, Hessing, Hoekzema, Ten Hoeve, Holdijk, Jurgens, Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, Ketting, Klink, Kox, Van der Lans, Van Leeuwen, Leijnse, Linthorst, Luijten, Maas-de Brouwer, Meindertsma, Meulenbelt, Middel, Van Middelkoop, Nap-Borger, Noten, Van den Oosten, Pastoor, Platvoet, Pormes, Putters, Van Raak, Rabbinge, Rosenthal, Russell, Schuurman, Schuyer, Slagter-Roukema, Swenker, Sylvester, Terpstra, Van Thijn, Thissen, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Wagemakers, Walsma, Werner, Westerveld, Witteman, Witteveen, Woldring en De Wolff,

en de heer Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, en mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Franken en Lemstra, wegens bezigheden elders;

Van der Linden, Dees, Tan en Van Heukelum, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Ik verzoek u te gaan staan.

In deze Kamer werd in 1978 in een tijdspanne van drie maanden het heengaan van twee kerkelijke wereldleiders herdacht. Nu herdenken wij hun opvolger, paus Johannes Paulus II, die op 2 april jongstleden op de leeftijd van 84 jaar is overleden. Geboren in Polen, was hij de eerste niet-Italiaanse paus na 455 jaar. Als staatshoofd en kerkvorst heeft hij 26 jaar lang mede geschiedenis geschreven in een wereld waarin de machts- en krachtverhoudingen ingrijpend veranderden.

Het heengaan van deze paus na een langdurig ziekteproces waarin zijn krachten zichtbaar afnamen, beroert miljoenen mensen over de gehele wereld. Staatshoofden en regeringsleiders roemen zijn inzet voor vrijheid, vrede en verzoening. Hij laat op velen een onuitwisbare indruk achter, mede door de wijze waarop hij zijn ambt invulde met naast de kerkelijke, ook nadrukkelijk de geopolitieke dimensie.

Het eerste bezoek van de paus aan zijn geboorteland Polen in 1979 werd beschouwd en ervaren als politieke steun aan de Poolse vakbond Solidariteit. Zijn gezaghebbend optreden was van betekenisvolle invloed op de latere ontwikkelingen in Polen zelf en in het verlengde daarvan op de val van de Berlijnse muur in 1989. Zijn naam zal verbonden blijven met ontwikkelingen die leidden tot de val van het communisme en het einde van de Koude Oorlog.

Naast zijn onvermoeibare inzet voor vrijheid en vrede in de wereld heeft hij als kerkvorst getracht, tevens bruggen te slaan naar andere godsdiensten. Hij bracht tijdens zijn reis door Syrië in 2001 als eerste paus een officieel bezoek aan een moskee. In de relatie met Israël heeft hij diplomatieke betrekkingen tussen dat land en de Heilige Stoel tot stand gebracht. In ons land was hij de eerste paus die een synagoge bezocht en die zich uitsprak over wat de joden gedurende de Holocaust is aangedaan.

Paus Johannes Paulus II wist door zijn talloze reizen en door zijn directe en authentieke wijze van communiceren miljoenen mensen te bereiken, niet alleen in landen waar men naar zijn bezoek uitkeek, maar ook daar waar het politieke systeem op gespannen voet stond met zijn opvattingen over vrede, vrijheid en verzoening. Voor velen waren zijn bezoeken dan ook een teken van hoop. Hij vestigde niet alleen hoop, maar riep ook tegenspraak op, zeker in ons land, met name ten aanzien van de beschermwaardigheid van menselijk leven, de seksuele moraal en de rol van de vrouw in de kerk. Op anderen rust de taak het leven en werken van deze wereldleider in hun historische context te beoordelen.

Voorzitter

Vandaag herdenken wij hem die zijn gaven van hoofd en hart onvermoeibaar en tot het laatst toe zodanig heeft ingezet dat hij voor miljoenen een bron van inspiratie zal blijven. Moge hij rusten in vrede.

Minister **Balkenende**: Mevrouw de voorzitter. Met groot respect herdenken wij paus Johannes Paulus II, die meer dan een kwart eeuw het gezicht was van de rooms-katholieke kerk. Een kerk met een miljard gelovigen verspreid over vrijwel de gehele wereld rouwt om het verlies van een geliefd leidsman.

Hij was een geestelijk leider die zeer velen wist te inspireren. Ook buiten katholieke kring is er grote waardering voor zijn onvermoeibare strijd voor vrede en rechtvaardigheid en voor zijn inspanningen om de dialoog tussen mensen met verschillende geloofsovertuigingen te versterken.

Johannes Paulus II was in 1978 de eerste niet-Italiaanse paus in meer dan viereuhalf eeuw. De band met zijn geboorteland Polen is altijd bijzonder sterk gebleven. Hij studeerde er tijdens de Tweede Wereldoorlog in het geheim voor priester. Hij was er aartsbisschop en kardinaal. Na zijn verkiezing tot paus kwam hij er regelmatig terug.

De paus heeft van heel dichtbij gezien en ervaren wat onvrijheid en onderdrukking betekenen. Hij steunde als kardinaal de Poolse anticommunistische beweging Solidariteit en juichte de vreedzame revolutie in Polen toe. Als paus bleef hij zich uit volle overtuiging inzetten voor de democratie en voor verdraagzaamheid en vrede. Hij verkondigde zijn vredesboodschap over de hele wereld, in volle stadions voor honderdduizenden mensen, maar ook in intieme gesprekken onder vier ogen met wereldleiders. Wij mogen nooit berusten in onrecht en armoede, hield hij de wereld voor. Hij riep de mensen op, te doen wat in hun vermogen ligt. Je kunt als mens het verschil maken, was zijn stelregel; een stelregel waar hij zelf naar leefde en handelde.

Het aanhalen van de contacten met andere wereldgodsdiensten zag hij als een belangrijke opdracht. Johannes Paulus II zocht de dialoog met moslims en was de eerste paus die de synagoge van Rome bezocht. Wij herinneren ons zijn bezoek aan Jeruzalem in 2000 waar hij een

briefje met persoonlijk gebed tussen de stenen van de Klaagmuur schoof.

Geloof en daadkracht zijn voor paus Johannes Paulus II altijd twee kanten van dezelfde medaille geweest. Bidden en werken waren voor hem onlosmakelijk met elkaar verbonden. Vandaar zijn tomeloze inzet en zijn niet-aflattende ijver. Daarvoor verdient hij ons respect, ook al vertolkte hij soms standpunten die hier in Nederland ook kritisch werden bejegend.

Spreken kon hij niet meer toen hij enkele dagen voor zijn overlijden voor het laatst in het openbaar verscheen, maar ook zonder woorden was duidelijk dat hij zich tot het einde toe verantwoordelijk bleef voelen voor de mensen die aan zijn zorgen waren toevertrouwd. Tot het laatst toe wilde hij een bron zijn van troost en bemoediging.

Paus Johannes Paulus II was een moedig en sociaal bewogen man, een strijder voor de menselijke waardigheid die nieuwe bruggen heeft helpen slaan tussen verschillende culturen en religies. Laten wij dankbaar zijn voor al het goede dat hij ons heeft nagelaten.

De **voorzitter**: Ik verzoek u allen om een ogenblik stilte.

(De vergadering neemt enkele ogenblikken stilte in acht.)

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de **stemming** over drie moties, ingediend bij het beleidsdebat over **de ruimtelijk-economische ontwikkeling in Nederland**, te weten:

- de motie-Meindertsma c.s. inzake EU-beleid en consequenties daarvan ten aanzien van ruimtelijke ordening in Nederland (XXI-A);
- de motie-Meindertsma c.s. inzake een breed draagvlak en participatiemogelijkheden voor burgers en NGO's op het gebied van ontwikkelingsplanologie (XXI-B);
- de motie-Lemstra c.s. inzake lange termijn investeringsstrategieën op het gebied van ruimtelijk-economisch beleid in Nederland (XXI-C).

(Zie vergadering van 21 maart 2005.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

□

Mevrouw **Bierman-Beukema toe Water** (VVD): Voorzitter. Wij hebben de eerste motie-Meindertsma inzake EU-beleid niet mee ondertekend omdat wij ons niet konden vinden in het dictum waarvan ook de regering afstand heeft genomen. De in de motie gevraagde voorziening heeft de regering inmiddels toegezegd. Voor ons is de motie daarmee overbodig geworden en wij zullen haar dan ook niet steunen.

□

Mevrouw **Meindertsma** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. De staatssecretaris heeft ons onlangs een reactie op deze moties gestuurd. Zijn reactie op mijn tweede motie over een breed draagvlak en participatiemogelijkheden voor burgers nopen ons tot enig nader overleg. Wij verzoeken u dan ook om deze motie aan te houden.

De **voorzitter**: Op verzoek van mevrouw Meindertsma stel ik voor, haar motie (XXI-B) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

In stemming komt de motie-Meindertsma c.s. (XXI-A).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de VVD-fractie tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Lemstra c.s. (XXI-C).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **Wijziging van de Kwaliteitswet zorginstellingen en de Wet klachtrecht cliënten zorgsector (28489);**
- **Nieuwe financieringsstructuur voor de regionale publieke omroep (28856);**
- **Aansprakelijkheid luchtvervoerder in Burgerlijk Wetboek (28946);**
- **Wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, de Beginselenwet verpleging ter**